

MUSEUM

Ons' Lieve Heer op Solder

Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder
Financieel verslag
2018

Inhoudsopgave

Bestuursverslag 2018	3
Verslag raad van toezicht	16
Geconsolideerde Jaarrekening 2018	17
Geconsolideerde balans per 31 december 2018	17
Geconsolideerde staat van baten en lasten 2018	19
Geconsolideerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	20
Toelichting op de geconsolideerde balans 2018.....	23
Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2018	27
Prestatieverantwoording 2018	31
Overige toelichtingen.....	32
Bezoldiging bestuur en Raad van Toezicht	32
Nevenfuncties Raad van Toezicht	32
Overige gegevens.....	32
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	32

Bestuursverslag 2018

INLEIDING

In dit bestuursverslag wordt een overzicht gegeven van zowel de inhoudelijke activiteiten van Museum Ons' Lieve Heer op Solder als de bedrijfsmatige prestaties. Het tweede deel van het verslag bestaat uit de jaarrekening met het financieel verslag over 2018. We hebben het jaar volgens de begroting uit kunnen voeren met een klein positief resultaat. Er kwamen 114.000 bezoekers naar het museum, iets minder dan het jaar ervoor toen we 119.000 bezoekers ontvingen.

Het bestuursverslag dient niet alleen ter afsluiting van 2018 maar ook als verantwoording van 2018 in de meerjarige subsidie van de gemeente Amsterdam die toegekend wordt via het Amsterdams Fonds voor de Kunst. Voor deze verantwoording is een weergave nodig van de aangevraagde kernpunten uit het ondernemingsplan voor de periode 2017 t/m 2020. Deze bestaan voor Museum Ons' Lieve Heer op Solder uit het behoud van het monument en het ontsluiten van het monument door middel van verschillende activiteiten.

In het ondernemingsplan is ingezet op kwaliteit en op inhoudelijke ontwikkeling. Daar ligt dan ook de focus op vanuit de organisatie. Op het gebied van collectiebeleid en tentoonstellingen is in 2018 een belangrijke stap gezet. Aan het eind van het jaar openden we een eerste volwaardige tentoonstelling, u leest er meer over bij de tentoonstelling 'Familie'.

Grote aandacht is in 2018 uitgegaan naar het aanbod voor scholen. Voices of Tolerance beleefde het vierde schooljaar met deelnemende vmbo scholen in heel Amsterdam. Daarnaast is Voices of Tolerance voorgesteld als methodiek voor burgerschapsonderwijs aan landelijke erfgoed instellingen. Voor het primair onderwijs is in 2018 nieuw aanbod ontwikkeld in het kader van Feest! Het omvat een lesprogramma voor zowel in de klas als in het museum. In 2018 hebben de eerste scholen het aanbod getest.

Een feestelijk hoogtepunt vormde in 2018 de 130ste verjaardag van Museum Ons' Lieve Heer op Solder. Het is één van de oudste musea van Amsterdam in de meest bijzondere buurt van de stad. We kunnen terug kijken op 2018 als een belangrijk jaar voor een bijzonder museum.

Birgit Büchner

Bestuurder Museum Ons' Lieve Heer op Solder

MISSION STATEMENT

- Museum Ons' Lieve Heer op Solder heeft als missie het levend houden van het cultureel en religieus erfgoed van katholiek Amsterdam door middel van het actief beheren van het gebouw Oudezijds Voorburgwal 40 en met name de daarin aanwezige zolderkerk en de daaraan gekoppelde collectie voorwerpen van kunst en kunstnijverheid;
- Het museum wil een gastvrije en inspirerende ontmoetingsplek zijn waar bezoekers kennis kunnen nemen van de waarden van het museum; een plek waar interactie en het delen van ervaringen mogelijk is.

Het museum heeft voor de kunstenplanperiode 2017-2020 twee nieuwe punten geformuleerd om de mission statement actueel te houden, ze worden gehanteerd als toevoegingen:

- Museum Ons' Lieve Heer op Solder wil een maatschappelijk relevante rol spelen en het erfgoed dat het beheert daartoe onderzoeken en inzetten;
- Het museum wil werken aan een netwerk in de stad waarin religieuze gebouwen, collecties, kennisinstituten verbonden worden.

ORGANISATIE

Op 13 juni 2018 passeerde bij notaris Monique Laenen nieuwe stichtingsaktes waarbij de organisatie van een bestuursmodel overging naar een raad van toezicht. Tevens werden twee nieuwe toezichthouders aangesteld. Bij het opstellen van de nieuwe statuten en bij het werven van de toezichthouders is gelet op de aanbevelingen uit de Code Gouvernance Cultuur. Museum Ons' Lieve Heer op Solder is een stichting met een onbezoldigde raad van toezicht en een bestuurder. De raad van toezicht is met vijf leden voltallig. De raad is divers van samenstelling.

De samenstelling van de Raad van Toezicht op 31 december 2018 was als volgt:

- Dhr. drs. F.W.J. Holterhues, voorzitter
- Dhr. M.W. Meijer
- Dhr. drs. D.J. Slot
- Mw. mr. S. Karadag
- Mw. drs E. Stoop

De bestuurder was in 2018 mw. drs. B.S.H.H. Büchner.

De raad van toezicht vergaderde in 2018 vier keer, namelijk: op 19 maart, 18 juni, 15 oktober en 13 december.

De raad van toezicht, directie en beleidsmedewerkers kwamen voor een inhoudelijke dag bij elkaar op 9 november.

De personeelsformatie van het museum is met gemiddeld 15,5 personeelsleden (2017: 13,2) berekend op fulltimebasis uitgebreid met twee arbeidsplaatsen. Het museum biedt structureel ruimte voor twee stagiaires.

Museum Ons' Lieve Heer op Solder werkt samen in de Amsterdam Heritage Museums (AHM). Het samenwerkingsverband heeft een gezamenlijk ondernemingsplan opgesteld voor de kunstenplanperiode 2017-2020. De prestaties van de instellingen zijn in dit ondernemingsplan bij elkaar opgeteld. In de jaarlijkse verantwoording worden zowel de gezamenlijke als de afzonderlijke prestaties benoemd van het Amsterdam Museum en Museum Ons' Lieve Heer op Solder.

VERNIEUWD MUSEUM ONS' LIEVE HEER OP SOLDER

In de periode 2008 – 2015 heeft Museum Ons' Lieve Heer op Solder het monument en de zolderkerk geheel gerestaureerd en heringericht. Het huis, van koopman Jan Hartman die in de zeventiende eeuw een complete katholieke huiskerk bouwde op de bovenste verdiepingen, is in perfecte staat. Het geheel is terug gebracht naar de historische context en vertelt het verhaal van wonen, werken en geloven in het Amsterdam van de Gouden Eeuw. In dit omvangrijke project werd 13 miljoen geïnvesteerd om een compleet nieuwe ervaring van het unieke erfgoed te kunnen realiseren. Het museum restaureerde niet alleen het monument, maar voegde het naastgelegen huis toe en bracht er alle bezoekersfaciliteiten onder.

Het erfgoed van Ons' Lieve Heer op Solder vertelt het verhaal over de reformatie in Amsterdam en hoe katholieke Amsterdammers hun geloof in huiskerken uitoefenden. In het nieuwe deel van het museum, wordt de verbinding met de actualiteit gelegd. Dat doen we vanuit educatieve programma's en vanuit onze collectie. Het onderwerp religieuze diversiteit en tolerantie wordt verbonden aan het verhaal van de huiskerk. De code culturele diversiteit speelt een centrale rol in het ontwikkelen van ons aanbod hetgeen betekent dat we verbinding leggen met nieuwe doelgroepen in de stad maar ook steeds vaker met partners in het land.

COLLECTIE

Naast het unieke monument met historische interieurs en de katholieke huiskerk, heeft Ons' Lieve Heer op Solder een roerende collectie. Deze collectie is in de twee voorgaande jaren verhuisd naar een nieuwe depotruimte en is geheel schoongemaakt.

In 2018 is de voorbereiding getroffen voor een nieuw collectiebeleidsplan waarin de waardering van de roerende collectie in de Collectie Nederland wordt bekeken. Een belangrijke stap was de aanstelling van een tweede conservator religieus erfgoed. Mevrouw drs. H.A.A. Pool, zal in 2018/2019 promoveren aan de VU met een vernieuwend onderzoek naar religieus erfgoed.

- Bruiklenen werden verleend aan de Oude Kerk en het Rembrandthuis.
- Het museum verwierf uit particulier bezit een serie prenten ter versterking van het collectieonderdeel Amsterdamse huiskerken in de 18de eeuw.

Ten aanzien van de begroting waren er in 2018 iets minder directe uitgaven voor collectie omdat er in 2018 geen restauratieprojecten zijn ingezet. Echter, het museum heeft geïnvesteerd in versterking van het collectieteam door de aanstelling van een tweede conservator.

Museum Ons' Lieve Heer op Solder heeft in 2018 meer eigen collectie getoond in tijdelijke tentoonstellingen dan in voorgaande jaren, er waren vier nieuwe tentoonstellingen te zien.

TENTOONSTELLINGEN

Het museum werkt vanuit twee programma's aan tentoonstellingen in het nieuwe deel van het museum. Het betreft Inspired by tolerance en Hedendaags Verleden. In beide programma's gaat het om verbinden van collecties en actualiteit. In Inspired by tolerance ligt vervolgens de nadruk op werk en collecties van hedendaagse kunstenaars en Hedendaags Verleden stelt de eigen museale collectie centraal. In 2018 waren de volgende tijdelijke tentoonstellingen te zien:

Collectie XXX door Kasper Jongejan, 16 maart – 1 juli

In de serie Inspired by Tolerance worden ontwerpers / creatieven gevraagd na te denken over het thema tolerantie. Hun visie vertalen zij naar een collectie of een presentatie. Kasper Jongejan groeide op in Almere. De provincie Flevoland wordt ook wel 'New Land' genoemd, tegenover het 'oude land' ofwel, Amsterdam. De vragen die je kunt stellen rondom de identiteit van bewoners van Amsterdam enerzijds en Almere anderzijds vormden de inspiratiebron voor de collectie XXX. Zo verwerkte Jongejan de andreaskruisen uit het stadswapen in een jurk van verschillende materialen en technieken, zowel oude als nieuwe. Met een laser schreef hij alle nationaliteiten in de rok. De "nationality dress" werd door het Amsterdam Museum opgenomen in de collectie.

130 jaar Ons' Lieve Heer op Solder, 24 april t/m 1 december

In Hedendaags verleden werden een film en twee presentaties opgezet over de ontstaansgeschiedenis van het museum en de relevantie van het museum vandaag de dag. Het museum beschikt over veel documentatie uit de beginperiode. Het gebouw, eeuwenlang een woonhuis met een verborgen kerk, blijft ook als museum, een pamflet van tijd.

Een presentatie van de vroegste collectie illustreerde de geschiedenis van het museum. Dit verhaal werd verteld in een sfeervolle film die onderdeel uitmaakte van de presentatie en afslot met de nieuwe koers van het museum.

Jacob de Wit, 31 augustus t/m 16 september

Van 31 augustus tot en met 16 september 2018 organiseerden het Amsterdam Museum en Stichting Jacob de Wit2020 de Jacob de Wit-weken. Lezingen, rondleidingen en wandelingen brachten de ooit zo beroemde Amsterdamse schilder Jacob de Wit (1695 – 1754) over het voetlicht. Het altaarstuk van Museum Ons' Lieve Heer op Solder is geschilderd door Jacob de Wit en is diens vroegste Amsterdamse altaarstuk. In het museum werd de ontwerptekening van het altaarstuk voor de gelegenheid getoond bij het doek. Uit het collectiedepot werden verder verschillende werken van De Wit gehaald die tijdens de themaweken te zien waren, waaronder een olieverfschets en een zelfportret.

Familie, 3 november 2018 t/m 9 februari 2019

Hoe vanzelfsprekend is de familietraditie zoals we die altijd kenden: het beeld van vader, moeder en kind? Kijken we naar de Heilige Familie én naar hedendaagse families, dan kunnen we die traditionele verhalen kantelen. Dat is wat Museum Ons' Lieve Heer op Solder deed met de tentoonstelling *Familie*. Objecten uit de eigen collectie met het thema 'Heilige Familie' werden gecombineerd met hedendaagse foto's van Amsterdamse families. Een deel van de objecten was niet eerder tentoongesteld. Door anders naar ons erfgoed te kijken en dit te bevragen, wilden we de vooroordelen over het traditionele gezin doorbreken. Want hoe standaard is dat gezin? Het doel was dat bezoekers gingen nadenken over hun eigen familie en hun geschiedenis. Hun verhaal en foto's konden ze delen via de hashtag [#familieopsolder](#).

De vier presentaties gaven de mogelijkheid om collectie te tonen die anders in depot zou zijn gebleven en daarbij zij leverden nieuw werk op. En *last but not least*, er werd veelvuldig contact gelegd met publiek en de stad. Voor de Amsterdamse families die voor de presentatie Familie werden geportretteerd bleek Ons' Lieve Heer op Solder een ware ontdekking te zijn. Het erfgoed delen met nieuwe groepen is een belangrijk onderdeel van de presentaties en tentoonstellingen.

PROGRAMMERING

Museum Ons' Lieve Heer op Solder kende in 2018 een eigen programmering en heeft meegedaan met verschillende culturele evenementen voor een breed publiek. Het doel is om herhaalbezoek te stimuleren en buurtgenoten en Amsterdammers te interesseren. Er werd, samengewerkt met diverse Amsterdamse instellingen zoals het Allard Pierson Museum, Red Light Jazz, De Oude Kerk, Monumenten en Archeologie. Een greep uit de jaarprogrammering:

Culturele evenementen voor een breed publiek

- Red Light Jazz, 3 juni: optreden Gideon Tazelaar Trio
- Uitmarkt, 26 augustus: Moodboards met plan M, interactie met publiek over tolerantie
- Archeologiedagen, 14 en 15 oktober
- Jacob de Wit-weken; lezing en rondleiding op 8 en 9 september, wandeling door de stad op 15 en 16 september
- Museumnacht, 2 november: wie is jouw familie?! plak je foto in ons familiealbum
- 4 Poetry Classes, door dichter Gershwyn Bonevacía over Familie op 15 november, 2 december, 9 december en 16 december

Familieprogrammering

“Feest! Weet wat je viert “, biedt families verdieping op de verschillende feestdagen. In het monument staat een wisselende collectie opgesteld, afgestemd op de speciale audiotour. Daarnaast waren er workshops, speurtochten en concerten met Pasen, Sinterklaas en Kerst.

Soldervieringen

Traditiegetrouw waren er de eerste zondag van de maand in 2018 acht Soldervieringen en twee kerstnachtsmissen in de zolderkerk. De katholieke missen worden gefaciliteerd door het museum en zijn gratis toegankelijk (behalve de kerstnachtsmissen). De missen zijn populair bij nationale en internationale bezoekers. De ervaring van de historische locatie in de originele kerkelijke functie wordt hoog gewaardeerd door zowel gelovige als niet-gelovige bezoekers. Iedereen is welkom.

ONDERWIJS EN TALENTONTWIKKELING

In 2018 is in samenwerking met het Catharijneconvent voor het primair onderwijs geheel nieuw aanbod ontwikkeld: Feest! in de stad. In dit programma verkennen kinderen uit groep 5 en 6 in de klas diverse religies vanuit de gebedshuizen en de feesten die er gevierd worden. Er is geïnvesteerd in een online omgeving die door klassen gebruikt wordt. De eerste scholen hebben het programma getest en er is veel enthousiasme. Op de wensenlijst staat nog de Heilige Huisjes wandeling, waarbij kinderen verschillende gebedshuizen in de buurt bezoeken zoals de Boeddhistische tempel, de Portugese Synagoge en de moskee op de Rozengracht. Door verschillende gebedshuizen te bekijken maken kinderen in Amsterdam kennis met diverse tradities en gebruiken.

Voices of Tolerance beleefde in 2018 het vierde schooljaar. Uit evaluaties bleek dat er te weinig tijd was om het programma op school goed voor te bereiden. Daarom werd de planning omgedraaid en vormde de Internationale Dag van de Tolerantie in 2018 de start van het project en niet het slot. In de maanden daarna bezochten de scholen het museum zodat de workshops beter voorbereid konden worden. Deze nieuwe planning gaf Voices of Tolerance meer tijd in de klas.

Boraya van der Burgt deed onderzoek naar de theoretische onderbouwing van Voices of Tolerance als methode voor burgerschapseducatie. Zij kwam met de conclusie dat het programma voldoet aan de eisen van de onderwijsinspectie. Daarbij startte Voices of Tolerance met een landelijke uitrol. Op drie erfgoedlocaties wordt de methodiek de komende jaren ingezet: museum het Dolhuys, het Dordrechts Museum, en het Herinneringscentrum Kamp Westerbork.

Op één na, was de spreiding van deelnemende vmbo scholen in alle stadsdelen van Amsterdam compleet. In totaal deden negen scholen mee en werden 859 leerlingen bereikt. In de regeling projectsubsidies innovatie van het AFK heeft het museum een aanvraag ingediend voor een talentontwikkelingsmodule met de naam "ProgrammaLab Voices of Tolerance". Het programmalab is een spin-off van het programma voor scholen en richt zich op de ontwikkeling van jongeren. Uit ieder schooljaar zijn er jongeren die zich voor langere tijd willen verbinden aan Voices of Tolerance en aan het museum. Komend jaar zullen er diverse activiteiten vanuit het Programmalab ontwikkeld worden.

Zowel Feest! in de stad, als Voices of Tolerance vormden een belangrijk vliegwiel voor de positionering van Ons' Lieve Heer op Solder als eigentijdse culturele instelling waar vanuit erfgoed een gesprek over actuele onderwerpen gevoerd kan worden. Het levert het museum een netwerk van betrokken partijen op zoals scholen in alle delen van Amsterdam, jonge workshop docenten, het Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst, politiek, culturele instellingen, collega musea.

SAMENWERKINGSVERBANDEN

Museale partners

- Ons' Lieve Heer op Solder wil participeren in culturele netwerken in Amsterdam en werkt daartoe samen met het Amsterdam Museum. Zo kwam de route en programmering langs werken van kunstenaar en schilder Jacob de Wit tot stand, in samenwerking met tien andere locaties in de stad.
- Feest! voor basisscholen werd ontwikkeld in samenwerking met het Catharijne Convent.
- Museum Ons' Lieve Heer op Solder heeft met vele andere musea deelgenomen aan het Jaar van het Cultureel Erfgoed, in november sloot de presentatie Familie binnen dit themajaar aan bij de Maand van het Religieus Erfgoed.

Maatschappelijke partners

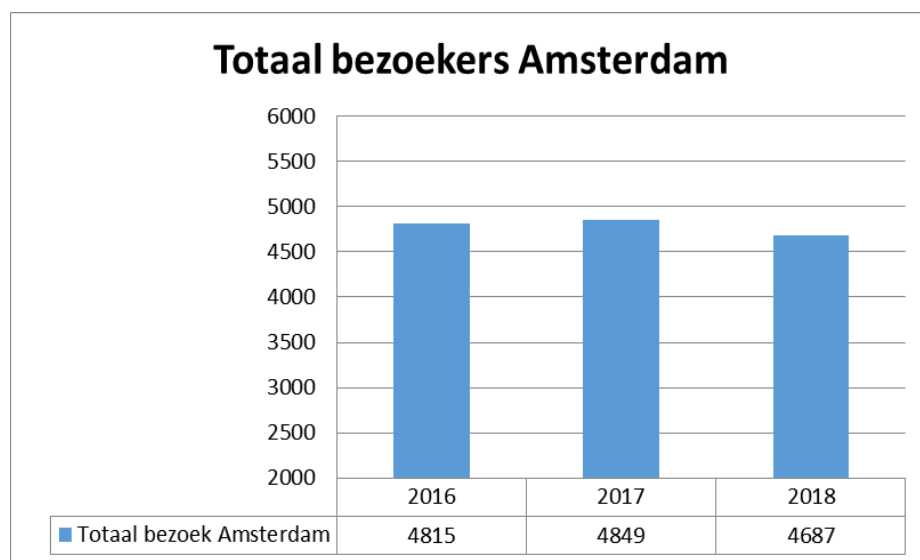
- In samenwerking met diverse locaties en instellingen die religieus erfgoed beheren wil Ons' Lieve Heer op Solder zich inzetten om nieuwe verhalen voor een eigentijds publiek ontsluiten. In 2018 is een samenwerkingsverband met de VU, faculteit Godgeleerdheid tot stand gekomen. Partners voor dit meerjarenproject zijn: de Waalse Kerk, De Oude Kerk, Joods Historisch Museum, Protestantse Kerken Amsterdam, de Westerkerk en het Luthermuseum
- Er is een verkennend gesprek geweest met de afdeling Diversiteit van de Gemeente Amsterdam over samenwerking en voorbereiding van een congres over tolerantie in de stad. Museum Ons' Lieve Heer op Solder wil de kennis die het heeft opgedaan graag stedelijk inzetten.
- Unesco is als organisatie betrokken bij Voices of Tolerance, via de Unesco Scholen in Amsterdam maar ook de jongerenafdeling van Unesco is actief betrokken.

Buurtgericht

Er is een Wallencollectief opgericht waarin De Oude Kerk, De Waag en Museum Ons' Lieve Heer op Solder nadenken over actuele zaken m.b.t. de buurt. Het toerisme, de drukte en de prostitutie zijn onderwerpen die in 2018 besproken werden. Het 1012 gebied is uniek, maar ook krap en kwetsbaar. Voor de denktank zijn ook W39, Mediamatic en Rembrandthuis gevraagd.

BEZOEKERS IN 2018

In 2018 heeft Ons' Lieve Heer op Solder 114.069 bezoekers ontvangen. Dit aantal is lager dan in 2017 toen het museum 119.677 bezoekers ontving. De daling kan verklaard worden door een factor waar veel musea melding van maakten; een extreem warme zomer waardoor met name bezoekers uit Nederland bestemmingen aan het water verkozen boven een museum. Het aantal bezoekers uit Amsterdam bleef gedurende 2018 op niveau als gevolg van diverse activiteiten gericht op de buurt en de stad.

Er kwamen 35.000 bezoekers uit eigen land, 4.000 minder dan in 2017. Met name de groep Museumkaarthouder daalde, de verklaring hiervoor zou naast de warme zomer, kunnen liggen in de personifiëring van de kaarten waardoor deze minder gevoelig zijn voor misbruik in de toeristische sector. Komend jaar willen we onderzoek doen naar de vraag van de museumkaarthouder en bekijken hoe we de zichtbaarheid voor deze groep kunnen vergroten.

De internationale bezoeker aan Amsterdam, wist Museum Ons' Lieve Heer op Solder goed te vinden en gaf het bezoek een zeer hoge waardering.

Alles bij elkaar genomen is 2018 qua bezoekersaantallen geen recordjaar op rij maar we kijken terug op een goed jaar met een positief resultaat. Het aantal bezoekers valt binnen de gestelde kaders in het ondernemingsplan. Daarin is voor een periode van vier jaar uitgegaan van 110.000 bezoekers per jaar. Voor de prestatieverantwoording 2018 van de bezoekers en deelnemers per activiteit wordt verwezen naar pagina 31 van het jaarverslag.

INTERNATIONALE ACTIVITEITEN

Museum Ons' Lieve Heer op Solder onderzoekt de komende jaren bij welke internationale netwerken aansluiting gevonden kan worden. In 2018 is daar een start mee gemaakt.

- Museum Ons' Lieve Heer op Solder is lid geworden van "Sites of Conscience". Er wordt in dit netwerk gezocht naar locaties wereldwijd die betekenis geven aan geschiedenis.
- Het museum werd lid van Demhist, de sectie historische huismusea van ICOM (International Council of Museums)
- Het museum was aanwezig op de conferentie "Cultural Heritage; Transition and Transformation" in Madrid waar gesproken werd over erfgoed en maatschappelijke betekenis.
- Conservator Robert Schillemans sprak op de conferentie "Kunst und Katholizismus in die Niederländische Republik" in Frankfurt.
- Er zijn contacten gelegd om de tentoonstelling van de Israëlische kunstenaar Eran Shakine "A Muslim, A Christian and a Jew" samengesteld door het Joods Museum in Berlijn naar Amsterdam te laten komen.

COMMUNICATIE EN MARKETING

In de corporate communicatie heeft Museum Ons' Lieve Heer op Solder de voornaamste uitingen gericht op een brede groep nationale en internationale bezoekers: folders, website, socialmedia en nieuwsbrieven. Daarnaast is het beleid om via free publicity het museum onder de aandacht te brengen in kranten, dagbladen en reisgidsen.

Publiciteit en uitingen

- Het museum kreeg rondom het 130-jarige jubileum aandacht in de pers. Er verscheen een achtergrond artikel in Trouw over de nieuwe koers van het museum. Ook het Parool en de Telegraaf besteedden aandacht aan het jubileum.
- Het afstudeerproject van Boraya van der Burgt bij Museum Ons' Lieve Heer op Solder werd gepubliceerd met een artikel over vmbo en tolerantie
- Het museum kreeg wederom hele mooie opstekers in de internationale reiswereld, bijvoorbeeld: getipt als aanrader in de Guardian (als alternatief voor het drukke Anne Frank Huis) Passport Voyager noemt Ons' Lieve Heer op Solder als nummer twee op hun Amsterdam Bucket List (direct na het Rijksmuseum)
- In 2018 verscheen hard bulletin 't Haantje twee keer in een oplage van 750 stuks. Hiervan werden 300 exemplaren verzonden naar de vrienden en relaties van het museum. Overige exemplaren waren bestemd voor losse verspreiding.
- Via social media werden intensief berichten gedeeld op Instagram, Facebook en Twitter van diverse aard. Ook zijn er blogs geschreven rondom tentoonstellingen.
- Er zijn vijf persberichten verstuurd; XXX van Kasper Jongejan, 130 jaar Museum Ons' Lieve Heer op Solder, Uit Depot; Jacob de Wit, Voices of Tolerance, en voor de tentoonstelling Familie.
- Speciaal voor de marketing en communicatie op middelbare scholen werd een campagne ontwikkeld bestaande uit een reeks affiches en een folder en werd er een film gemaakt voor Voices of Tolerance.

Marketing highlights

- Campagne buitenreclame m.b.t. 130 Jaar Museum Ons' Lieve Heer op Solder
- Film 130 jaar museum op Youtube
- AH bingo : sparen voor museumkaarten
- 11 en 12 november: SBS6 programma "Holland van boven": presentatiefilm van het museum
- Margriet: advertentie in het winternummer

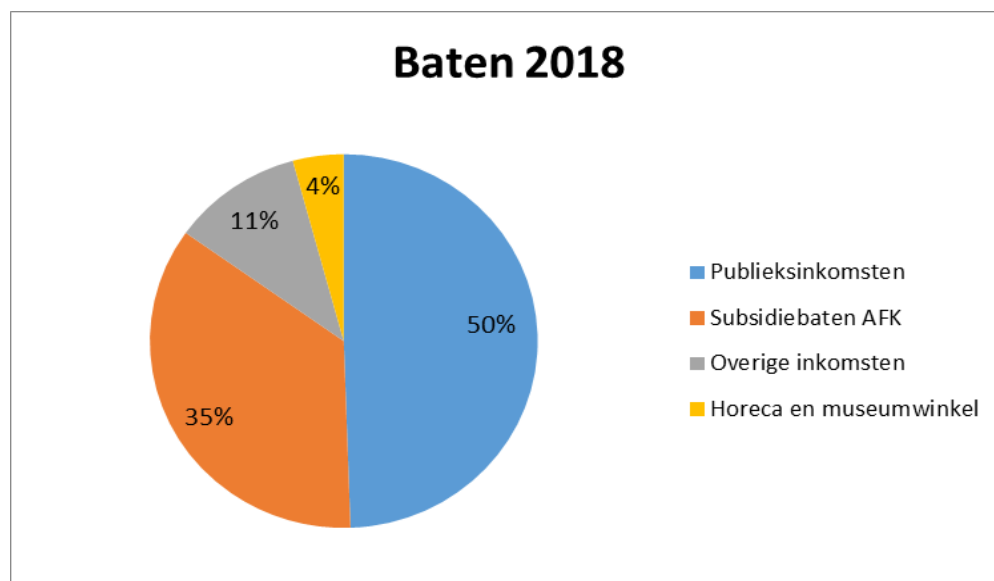
BEDRIJFSVOERING

Inkomsten

Museum Ons' Lieve Heer op Solder is een ondernemende organisatie en genereerde in 2018 ruim één miljoen euro aan eigen inkomsten.

Het museum ontving € 583.008,- exploitatie- subsidie via het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK), en genereerde € 1.064.670,- eigen inkomsten, waarvan € 814.808,- directe entreegelden. Het eigen-inkomstenpercentage zit daarmee op 65%, ruim boven de, door de gemeente Amsterdam en AFK vastgestelde, norm van 25%.

Het positieve resultaat van 2018 bedroeg in totaal € 7.524,- dit bedrag wordt gedoteerd aan de algemene reserve.

Het museum zet zich in om zoveel mogelijk additionele eigen inkomsten te genereren. De nieuwe museumwinkel wordt ieder jaar verder ontwikkeld. Deze selfservice shop in de entree van het museum heeft sinds 2016 een sterk stijgende omzet laten zien. Deze lijn werd in 2018 gecontinueerd. Het museumcafé had het moeilijker, daar liggen de kosten boven de gerealiseerde omzet. Er is gereorganiseerd en vereenvoudigd maar de juiste balans is nog niet helemaal gevonden. Bij evenementen en tentoonstellingen speelt het eigen café een belangrijke rol om gasten te ontvangen. Eind 2018 is er een vacature uitgezet voor een nieuwe horecacoördinator. Deze is per 1 januari 2019 begonnen.

Museum Ons' Lieve Heer op Solder verstrekt geen vrijkaarten. Wanneer een ruimte verhuurd wordt, is de toegangsprijs tot het museum in de huurprijs opgenomen. Bij eigen openingen en ontvangsten is de toegang voor genodigden gratis.

Het museum heeft in 2018 financiële ondersteuning geworven voor verschillende projecten:

- Voorafgaand aan het 130 jarig jubileum werd een crowdfunding actie bij Voor de Kunst opgezet, hiermee werd een bedrag bij elkaar gebracht van ongeveer € 4.000,- ter ondersteuning van het plaatsen van het gevellogo.
- Een aanvraag in de regeling projectsubsidies innovatie werd door het AFK gehonoreerd, toegekend bedrag: € 37.000,-
- Het museum kreeg ondersteuning van € 11.000,- voor de herinrichting van de educatieruimte van de Julianazusters
- De presentatie Familie werd gesponsord door Nieuw Leven Facility Group met € 5.000,-
- Er is een begin gemaakt met strategie en beleidsvorming op het werven van nalatenschappen. De bestuurder en medewerkers deden een training / workshop en het traject zal in 2019 vervolgd worden.

Risico analyse en beheersing

In februari van 2018 is een audit op het gebied van veiligheid en risico's uitgevoerd door een commissie van verzekeraar Aon Risk Solutions, Aon Broking | Property & Risk Control. Een breed scala aan veiligheidsaspecten zijn grondig bekeken en positief beoordeeld.

Ook financiële risico's werden in 2018 onder de loep genomen. Geconcludeerd werd dat het weerstandsvermogen / de algemene reserve van het museum passend is. Een veel gehanteerde regel geeft aan dat het eigen vermogen tenminste 15% van de vaste lasten zou moeten bedragen. De vaste lasten in de begroting 2019 bedragen € 1.533.000,-. Zodoende komt 15% van dit bedrag uit op € 230.000,-.

Een actueel risico is de dreiging van een terroristische aanslag in Amsterdam, waardoor buitenlandse bezoekers de stad mijden. Uit internationaal onderzoek van de World Travel and Tourism Council (WTTC) blijkt dat in geval van een terroristische aanslag het toerisme zich na ongeveer 13 maanden herstelt. De reserve moet dus voldoende groot zijn om gedurende 13 maanden lagere inkomsten als gevolg van minder buitenlandse bezoekers op te kunnen vangen. Het buitenlands bezoek bedraagt 62% van Museum Ons' Lieve Heer op Solder. Om de daling voor een jaar op te kunnen vangen is dus (gebaseerd op de begroting 2018) een buffer van € 512.000,- nodig. De algemene reserve bedroeg ultimo 2018 € 605.000,- en voldeed daarmee aan de hoogste eis van dit risico. Voor 2019 blijft de situatie nagenoeg hetzelfde.

Onderhoud en gebouwbeheer

De instandhouding van het monumentale gebouw (Oudezijds Voorburgwal 40) is een kerntaak van de Stichting Museum Amstelkring en de gelieerde Stichting Ons' Lieve Heer op Solder. Het museum is zowel eigenaar als gebruiker. Jaarlijks wordt dit unieke monument geïnspecteerd door diverse in- en externe deskundigen. Ook wordt de bouwkundige staat van het oude gebouw gemonitord door Monumentenwacht. Sinds 2015 heeft het museum een tweede gebouw, het Nieuwe huis. Dit gebouw kan beschouwd worden als nieuwbouw en is ondergronds verbonden aan het hierboven genoemde monumentale gebouw, het Oude huis.

In 2016 is er een Meerjaren Onderhoud Plan (MOP) opgesteld voor het nieuwe huis, waarvan het gemiddelde bedrag per jaar met ingang van de begroting 2017 wordt gedoteerd aan de voorziening Groot Onderhoud. In het MOP voor het oude en nieuwe huis staat per gebouw het reguliere onderhoud beschreven en op basis van deze plannen wordt jaarlijks gedoteerd aan de voorziening groot onderhoud. Het bedrag voor 2018 bedroeg in

totaal € 146.500,- Dit is het gemiddelde bedrag per jaar voor het oude huis en het nieuwe huis. Dit is een indicatie en wordt altijd getoetst door deskundigen aan de werkelijke stand van zaken.

De begrootte kosten in 2018 in het MOP stonden voor het oude -en het nieuwe huis op: € 136.768. Door de restauratie aan het monument in de voorgaande jaren zijn diverse werkzaamheden soms vervroegd uitgevoerd, bijvoorbeeld onderhoud aan plafonds, vloeren en trappen. Deze werkzaamheden zijn daardoor niet in 2018 uitgevoerd. De volgorde van uitvoering loopt door de restauratie soms afwijkend. Dit is niet ongebruikelijk in gebouwbeheer en onderhoud.

De werkelijke uitgaven in 2018 waren: € 101.398, hetgeen betekent dat er een bedrag van € 45.102 gedoteerd wordt aan de voorziening Groot Onderhoud. Het saldo van de voorziening per 31 december 2018 staat na onttrekking op: € 249.447. Hiermee blijft de voorziening op peil, dit wordt onderschreven door de keuringen en inspecties. Er zijn geen achterstanden.

Opvallende werkzaamheden op gebied van onderhoud:

Oude huis: In 2018 hebben hier herstelschilderwerkzaamheden plaatsgevonden aan het interieur.

Bij het kantoor HH26, belendend aan het oude huis, zijn de luiken gerestaureerd.

Nieuwe huis: Op het gebied van luchtbehandeling is voor de klimaatinstallatie een aantal aanpassingen ingezet en is aantal aanpassingen op komst. Hierbij zijn advieskosten gemaakt.

Op een aantal ramen is UV-werende folie aangebracht.

Ook heeft een aantal keuringen plaatsgevonden. Voor de brand meldinstallatie in het Nieuwe Huis heeft de Inspectie KIWA keuring plaatsgevonden. Voor het oude -en het nieuwe huis de NEN 3140.

Voorziening groot onderhoud

Exploitatie	2018
Begroting - Geplande uitgaven onderhoud MOP	146 500
Werkelijke uitgaven	101 398
<hr/>	
Resultaat MOP	45 102
Balans	2018
Voorziening MOP begin boekjaar	204 345
Resultaat MOP	45 102
<hr/>	
Voorziening MOP einde boekjaar	249 447

VOORUITBLIK 2019

Het komend jaar is het voorzetten en stabiliseren van lopende projecten en programma's een belangrijke doelstelling. Nog ieder jaar doen we nieuwe ervaringen op in het gebouw dat van ons monument een volwaardig museum maakte. In 2019 zal aandacht uitgaan naar de ontwikkeling van visie en strategie voor de lange termijn. Deze moet ertoe bijdragen dat het museum uitgroeit tot een onmisbare culturele instelling in Amsterdam, waar vanuit erfgoed het gesprek over religieuze diversiteit op een eigentijdse manier gevoerd en beleefd kan worden.

Voor 2019 staan drie nieuwe presentaties gepland. Als eerste de opening van het internationale kunstproject "Art Stations of The Cross", op 6 maart. Hierin participeren 14 culturele instellingen. Museum Ons' Lieve Heer op Solder toont een installatie die bestaat uit twee kunstwerken, De Laatste Dagen van Jan Tregot en een middeleeuwse Piëta uit eigen collectie. De hele zomer staat in het teken van A Muslim, A Christian and A Jew van de Israëliische kunstenaar Eran Shakine. Jongeren van het ProgrammaLab VOT zullen hier aan werken en er is een samenwerking met het Joods Historisch Museum op stapel.

Begin 2019 is de kick-off van het collectie beleidsplan in samenwerking met RCE. In dit meerjaren-project wordt onze roerende collectie onderzocht aan de hand van de methodiek Op de museale weegschaal en Collectie Nederland.

We verwachten daarbij een succesvol jaar voor onze educatieve programma's, waaraan meer leerlingen in de stad en in het land kunnen gaan deelnemen, zowel in de klas als in het museum. Op 10 april wordt een groot eindevent Voices of Tolerance 2018-2019 in het Compagnie Theater georganiseerd, waarbij jongeren en Amsterdams muziktalent zich laat horen over de verdraagzame stad. Een perspectief om trots op te zijn.

BEGROTING 2019

Staat van baten en lasten	Begroting 2019
Publieksinkomsten (entreegelden)	823 600
Subsidie AFK	599 332
Overige inkomsten	236 000
Totaal overige inkomsten	1 658 932
Personeelskosten	1 035 600
Huisvestingskosten	323 300
Algemene kosten	134 660
Collectiekosten	22 000
Marketing	23 000
Educatie, tentoonstellingen, activiteiten	103 500
Onvoorzien	16 872
Totaal lasten	1 658 932
Resultaat	0

Amsterdam, maart 2019

Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder,

mw. drs. B.S.H.H. Büchner, bestuurder
(origineel exemplaar is getekend)

Verslag raad van toezicht

In 2018 werden twee nieuwe toezichthouders aangesteld. De raad is met vijf leden voltallig en is divers in samenstelling.

De raad van toezicht heeft als taak om op professionele en onafhankelijke wijze toezicht te houden op het beleid van de statutaire directie en is onder meer verantwoordelijk voor de goedkeuring van het beleidsplan, de begroting en de jaarrekening. De raad neemt de principes uit de governance code cultuur in acht bij de uitoefening van hun taak. De leden van de raad van toezicht ontvingen geen bezoldiging.

De samenstelling van de raad van toezicht op 31 december 2018 was als volgt:

- Dhr. drs. F.W.J. Holterhues, voorzitter
- Dhr. M.W. Meijer
- Dhr. drs. D.J. Slot
- Mw. mr. S. Karadag
- Mw. drs E. Stoop

Nevenfuncties van leden van de raad van toezicht staan vermeld op pagina 32 van het financieel verslag.

De raad van toezicht vergaderde in 2018 vier keer, namelijk: op 19 maart, 18 juni, 15 oktober en 13 december. De raad van toezicht vergaderde onder andere over de financiële ontwikkeling aan de hand van kwartaalrapporten, de nieuwe statuten, het presentatieplan, het onderwijsaanbod en de ontwikkeling van het museumcafé.

De raad van toezicht, directie en beleidsmedewerkers kwamen voor een inhoudelijke dag bij elkaar op 9 november.

Amsterdam, 27 maart 2019

Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder,

Dhr. drs. F.W.J. Holterhues, voorzitter
(origineel exemplaar is getekend)

Dhr. M.W. Meijer

Geconsolideerde Jaarrekening 2018

Geconsolideerde balans per 31 december 2018

ACTIVA	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
<i>Vaste activa</i>				
Materiële vaste activa				
Oudezijds Voorburgwal 40, het Oude Huis	1		1	
Oudezijds Voorburgwal 38, het Nieuwe Huis	1		1	
Heintje Hoekssteeg 26, kantoor	1		1	
Heintje Hoekssteeg 23, depot en opslag	1		1	
Inventaris: Kunstvoorwerpen	0		0	
Inventaris: Niet-kunstvoorwerpen	20.250		0	
		20.254		4
<i>Vlottende activa</i>				
Vorraden		91.792		94.481
Vorderingen en overlopende activa				
Omzetbelasting	7.234		38.135	
Te vorderen bedragen	152.837		140.390	
Vooruitbetaalde posten	33.178		34.087	
		193.249		212.612
Liquide middelen				
Spaarrekening, op korte termijn beschikbaar	660.477		680.137	
Op betaalrekening, op korte termijn beschikbaar	131.226		59.226	
Gelden onderweg	9.972		14.884	
		801.673		754.247
Totaal Activa		1.106.970		1.061.344

PASSIVA	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Vrij besteedbare reserves	604.526		597.002	
Bestemmingsreserves	<u>0</u>	604.526	<u>8.000</u>	605.002
Voorzieningen				
Voorziening groot onderhoud Monumenten		249.447		204.345
Kortlopende schulden				
Crediteuren	77.279		82.895	
Te betalen posten	21.918		59.308	
Te betalen personeelskosten	57.831		50.296	
Loonbelasting	34.954		32.046	
Vooruit ontvangen bedragen	<u>61.015</u>	252.997	<u>27.452</u>	251.997
		<u>1.106.970</u>		<u>1.061.344</u>
<i>Totaal Passiva</i>		<u>1.106.970</u>		<u>1.061.344</u>

Geconsolideerde staat van baten en lasten 2018

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Baten			
Inkomsten	1.064.670	958.100	1.029.195
Subsidies	583.008	574.959	574.959
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal van de baten	1.647.679	1.533.059	1.604.154
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Lasten			
Personeelskosten	1.064.894	979.850	957.117
Afschrijvingen	3.223	0	0
Huisvestingskosten	326.364	337.300	319.929
Algemene kosten	81.355	65.300	91.074
Collectiekosten	16.689	22.000	24.186
Marketing	24.339	24.000	21.143
Educatie, tentoonstellingen en activiteiten	123.290	91.500	147.405
Onvoorzien	0	13.109	0
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal van de lasten	1.640.155	1.533.059	1.560.854
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Resultaat voor resultaatverdeling	7.524	0	43.300
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Resultaatverdeling			
Dotatie bestemmingsreserve Gevel	0	0	8.000
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Mutatie algemene reserve	7.524	0	35.553
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Geconsolideerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder is voor onbepaalde tijd opgericht bij notariële akte per 1 juni 1887. De statuten zijn op 14 juni 2018 gewijzigd bij notariële akte. De Stichting KvK-nummer: 41197718 is een organisatie zonder winstoogmerk en is statutair en feitelijk gevestigd in Amsterdam.

De doelstelling van de Stichting is volgens artikel 3 van de op 14 juni 2018 gewijzigde statuten:

1. De stichting heeft ten doel het verzamelen, bewaren en tentoonstellen van zaken, welke betrekking hebben op het leven van Katholiek Amsterdam in het verleden, in het bijzonder het instand (doen) houden van het historische pand aan de Oudezijds Voorburgwal 40 en Heintje Hoekssteeg 26 en 28 te Amsterdam en van de daarin aanwezige schuilkerk; voorts het aldaar organiseren van uitvoeringen en tentoonstellingen, welke passen in het kader van het museum; het bestuur is bevoegd ook andere zaken van religieuze kunst uit het verleden voor de stichting te verkrijgen en het bestuderen van een en ander te bevorderen.
3. Zolang de stichting bestaat, zal zij ervoor zorg dragen dat voornoemd pand zoveel mogelijk onveranderd en ongeschonden bewaard blijft als een gedenkteken van de katholieke historie van Amsterdam.
4. De bestuursleden van de stichting vormen het bestuur van de te Amsterdam gevestigde stichting Stichting Amstelkring, voornoemd. De leden van de raad vormen tevens de raad van de te Amsterdam gevestigde, stichting Stichting Amstelkring, voornoemd.

Activiteiten

Mission Statement van het Museum Ons' Lieve Heer op Solder:

- het levend houden van het cultureel en religieus erfgoed van katholiek Amsterdam vanaf de 17de eeuw door middel van het actief beheren van het gebouw Oudezijds Voorburgwal 38 en 40 / Heintje Hoekssteeg 28 en met name de daarin aanwezige zolderkerk en de daaraan gekoppelde collectie voorwerpen van kunst en kunstnijverheid, en
- een gastvrije en inspirerende ontmoetingsplek zijn waar bezoekers kennis kunnen nemen van de universele waarden waar het museum voor staat en waar bezoekers ervaringen en kennis kunnen delen.

Het Museum Ons' Lieve Heer op Solder wil dit bereiken door:

- het optimaal toegankelijk maken en houden (fysiek en inhoudelijk) van het gebouw met de daarin aanwezige zolderkerk;
- het bewaren, presenteren en verzamelen van relevante kunstvoorwerpen, rituelen, verhalen en gebruiken;
- het onderhouden en zoeken van de dialoog met de katholieke wereld, het algemene publiek, educatieve instellingen en de buurt om hen actief te betrekken bij het museum en zijn missie;
- het organiseren van tentoonstellingen en andere activiteiten, en
- het doen van wetenschappelijk onderzoek.

Algemene grondslagen voor het opstellen van het financieel verslag

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 Organisaties-zonder-winststreven. De jaarrekening is opgesteld in euro's. Activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij een andere waarderingsgrondslag is vermeld.

Consolidatiekring en geen enkelvoudige jaarrekening opgesteld

De groepsjaarrekening omvat naast de financiële gegevens van Stichting Ons' Lieve Heer op Solder ook die van Stichting Amstelkring, aangezien in de statuten van 14 juni 2018 van Stichting Amstelkring de volgende artikelen zijn opgenomen:

- Artikel 6 lid 1: Het bestuur bestaat uit het bestuur van de te Amsterdam gevestigde stichting thans genaamd Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder.
- Artikel 9 lid 2: De raad bestaat uit de raad van de eveneens te Amsterdam gevestigde stichting thans genaamd Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder.
- Artikel 14 lid 2: De vereffening geschiedt door het bestuur. Een eventueel batig saldo van de ontbonden stichting wordt uitgekeerd aan een door het bestuur na goedkeuring van de raad bij het besluit van ontbinding aan te wijzen algemeen nut beogende instelling met soortgelijke doelstelling, met dien verstande dat de in artikel 3 bedoelde panden dienen te worden overgedragen aan de stichting, Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder, voornoemd.

De enkelvoudige jaarrekening van Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder is materieel gezien gelijk aan de geconsolideerde jaarrekening, aangezien de museum panden op € 1,- zijn gewaardeerd, totaal dus € 4,-. Het eigen vermogen van de Stichting Amstelkring bedraagt eveneens € 4,- en zijn er geen baten of lasten. Daarom wordt afgezien van de verantwoording van de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder.

Stelselwijziging

Met ingang van 2018 hebben we een stelselwijziging doorgevoerd. Dit ter verbetering van het inzicht in de vaste activa en toekomstige vervanging hiervan. Voorheen brachten we de inventaris en automatisering direct ten laste van de exploitatie. Per 2018 gaan we de inventaris en automatisering activeren en afschrijven. Gezien de totale aanschafkosten niet direct ten laste worden gebracht van de exploitatie in het jaar van aanschaf, zullen de kosten dalen in 2018 en verspreid worden over 10 jaar voor inventaris en 3 jaar voor de automatisering. Het resultaat en eigen vermogen zijn in 2018 € 20.250 hoger dan wanneer de aanschaf direct ten laste brengen van het resultaat wordt gebracht.

Subsidie Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK)

De subsidie van het AFK over het boekjaar 2018 wordt definitief vastgesteld nadat de jaarrekening is overlegd. Deze subsidie is vooruitlopend op de definitieve vaststelling geheel als bate verwerkt.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

Activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij een andere waarderingsgrondslag is vermeld.

Materiële Vaste Activa Panden

De museum panden Oudezijds Voorburgwal 40, Oudezijds Voorburgwal 38, Heintje Hoekssteeg 23 en Heintje Hoekssteeg 26 te Amsterdam zijn eigendom van de Stichting Ons' Lieve Heer op Solder. De panden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs minus afschrijvingen. Ultimo 2015 zijn alle panden volledig afgeschreven en bedraagt de boekwaarde € 1,-. Voor het groot onderhoud wordt een voorziening gevormd in lijn met het Meerjaren Onderhoud Plan (MOP).

Inventaris en kunstverzameling

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs minus afschrijvingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage van de verkrijgingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. De kunstvoorwerpen worden op nihil gewaardeerd.

Overige activa en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn nagenoeg gelijk aan de nominale waarde bij een lage rentestand en korte looptijd. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde en staan ter vrije beschikking tenzij anders toegelicht. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

Bestemmingsreserves

Een deel van het eigen vermogen is als bestemmingsreserve afgezonderd en is daarmee niet vrij besteedbaar. De bestemmingsreserve wordt aangehouden voor het plaatsen van een logo op de gevel van het Nieuwe Huis. Aan de bestemmingsreserve ligt een bestuursbesluit ten grondslag.

Voorziening Groot Onderhoud

De voorziening ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van gebouwen wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren volgens het Meerjaren Onderhoud Plan (MOP). De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht. De jaarlijkse subsidie van de gemeente Amsterdam wordt gedoteerd en de uitgaven worden onttrokken.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Verantwoording van baten en lasten in de Staat van Baten en Lasten vindt in beginsel plaats op het tijdstip waarop zij betrekking hebben. Het exploitatiesaldo wordt bepaald als het verschil tussen de baten, toe te rekenen aan de desbetreffende periode, en lasten, op grond van historische kostprijzen, tenzij anders is vermeld. Verliezen worden verantwoord zodra zij voorzienbaar zijn.

Baten

De inkomsten uit exploitatie betreffen de entreegelden, verhuur ruimten, exploitatie onroerend goed en overige inkomsten onder aftrek van over de inkomsten geheven belastingen.

De subsidies hebben betrekking op de jaarlijkse exploitatiesubsidie van de Gemeente Amsterdam, alsmede overige incidentele subsidies. Subsidies met betrekking tot specifieke tentoonstellingen worden gesaldeerd met de kosten aanzien van deze projecten en opgenomen onder de tentoonstellingskosten.

Lasten

De kosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben ongeacht of zij tot uitgaven in dat verslagjaar hebben geleid.

Toelichting op de geconsolideerde balans 2018

Activa

	31 december 2018	31 december 2017
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
Pand Museumgebouw:		
Oudezijds Voorburgwal 40, het Oude Huis	1	1
Heintje Hoekssteeg 26, kantoor	1	1
Oudezijds Voorburgwal 38, het Nieuwe Huis	1	1
Heintje Hoekssteeg 23, depot en opslag	<u>1</u>	<u>1</u>
Totaal panden per 31 december	<u>4</u>	<u>4</u>
<p>Alle panden in 2018 zijn ultimo 2015 afgeschreven en op € 1,- per pand gewaardeerd. Volgens de WOZ beschikking bedraagt de waarde van de museumpanden per 1-1-2018 circa € 1.673.000.</p>		
Inventaris		
Kunstvoorwerpen	0	0
Niet-kunstvoorwerpen	<u>20 250</u>	<u>0</u>
Totaal inventaris per 31 december	<u>20 250</u>	<u>0</u>
VOORRADEN		
Inkoopwaarde winkelvoorraad	87 875	84 409
Museum jaarkaarten en I Amsterdam cards	<u>3 918</u>	<u>10 072</u>
	<u>91 792</u>	<u>94 481</u>
Inventaris		
Kunstvoorwerpen	0	0
Niet-kunstvoorwerpen	<u>20 250</u>	<u>0</u>
Totaal inventaris per 31 december	<u>20 250</u>	<u>0</u>
VOORRADEN		
Inkoopwaarde winkelvoorraad	87 875	84 409
Museum jaarkaarten en I Amsterdam cards	<u>3 918</u>	<u>10 072</u>
	<u>91 792</u>	<u>94 481</u>

Per 2018 is de aangeschafte inventaris voor Heintje Hoekssteeg 26 geactiveerd, aanschafwaarde van de inventaris is € 19.720, dit zal in 10 jaar worden afgeschreven. Aanschafwaarde van de automatisering is € 3.754, dit zal in 3 jaar worden afgeschreven. Waarde minus afschrijving in 2018 is € 20.250,-.

Eind 2018 was de voorraad van museumkaarten lager dan in 2017, verklaring hiervoor is dat er eind 2017 nog een grote bestelling was ontvangen, in 2018 is deze bestelling pas in januari 2019 ontvangen.

	31 december 2018	31 december 2017
Te vorderen bedragen		
Debiteuren	40.882	41.663
Stichting Museum jaarkaart	37.234	59.200
Amsterdam Marketing Q4	19.802	0
Schade-uitkering ziekteverzekering	13.599	0
Teruggave pensioenpremie	10.951	0
Uitgaven 2018 subsidie AFK Programmalab	6.700	0
Inkomsten online tickets 2018	6.368	6.732
Energieteruggave 2018	5.862	2.250
Bijdrage Nieuw Leven	5.000	0
Rente banken	50	109
Subsidie van het V-fonds	0	28.311
Overigen	3.438	2.125
	<u>152.836</u>	<u>140.390</u>

De afrekening van de museumkaart bestaat uit de afrekening over december 2018 en de eindafrekening van de totale inkomsten in 2018 vanuit de museumkaart, deze is lager dan in 2017 vanwege minder bezoekers met een museumkaart en een lagere vergoeding. Het bedrag van Amsterdam Marketing betreft de vergoeding voor bezoekers met een I Amsterdam Card over het 4de kwartaal. We ontvangen nog een bedrag vanuit de ziekteverzekering voor een langdurig zieke werknemer en teruggave in verband met onterechte betaling van pensioenpremie van de pensioenverzekeraar. Er is een bedrag van € 37.000 toegekend van het AFK voor het ProgrammaLab Voices. Dit project loopt over de jaren 2018/2019. In 2018 is er € 6.700 aan kosten gemaakt. We hebben een bedrag van € 5.000 toegekend gekregen van Nieuw Leven voor een bijdrage aan de tentoonstelling Familie. Daarnaast hebben we nog een aantal inkomsten, zoals rente, inkomsten voor online tickets en de teruggave voor elektriciteit en gas ontvangen in 2019. De bedragen uit 2017 zijn volledig ontvangen in 2018.

	31 december 2018	31 december 2017
Vooruitbetaalde posten		
Opstalverzekering	14.236	12.575
Kostbaarhedenverzekering	2.141	2.141
Pensioenpremie	6.396	5.192
Media en feedbacktraining	0	4.733
Overige	10.405	9.446
	<u>33.178</u>	<u>34.087</u>

	31 december 2018	31 december 2017
Liquide middelen		
Spaarrekening, ABN	660.477	680.137
Kas	5.026	4.903
ABNAmroBank	126.200	54.323
Gelden onderweg	9.972	14.884
Totaal liquide middelen	<u>801.673</u>	<u>754.247</u>

De liquiditeit is met € 47.000 toegenomen ten opzichte van 2017. Met name is er een grote toename op de bestuur rekening en de vriendenrekening zichtbaar. Op de bestuur rekening komt dit met name doordat we niet het hele budget voor groot onderhoud besteden waarvoor de subsidie al wel is ontvangen, waardoor de voorziening groot onderhoud toeneemt. Op de vriendenrekening is een toename van € 17.000. Hiervan is € 10.000 ontvangen van de vrienden en € 7.300 gedoneerd via de crowdfunding voor 130 jaar Op Solder.

Passiva

	31 december 2018	31 december 2017
RESERVES		
Vrij besteedbare reserves		
Saldo begin van het jaar	597.002	561.702
bij: Resultaat boekjaar	7.524	35.300
Stand per 31 december	604.526	597.002
Bestemmingsreserve Gevelbelettering		
Stand begin van het jaar	8.000	0
bij: Resultaat boekjaar	0	8.000
af: Onttrekking vanwege aanschaf gevelbelettering	-8.000	0
Stand per 31 december	0	8.000

Het positieve resultaat van 2018 van totaal € 7.535 wordt gedoteerd aan de algemene reserve.

	31 december 2018	31 december 2017
VOORZIENINGEN		
Voorziening groot onderhoud Monumenten		
Stand per 1 januari	204.345	325.056
bij: dotatie	146.500	146.500
af: onttrekkingen	101.398	267.211
Stand per 31 december	249.447	204.345

Het reguliere onderhoud is beschreven in een Meerjaren Onderhoudsplan (MOP) en de financiering daarvan is geborgd door jaarlijkse dotaties aan de voorziening Groot Onderhoud. Door een dotatie van per saldo € 45.102 in 2018 bedraagt de stand van de voorziening op 31 december 2018 € 249.447. Er zijn geen achterstanden. In het bestuursverslag is een uitgebreide toelichting opgenomen.

	31 december 2018	31 december 2017
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Te betalen posten		
Van Schaik - renovatie HH	0	28.723
Diego Pos - film over renovatie	0	5.920
Bestellingen museumkaarten december 2017	0	5.321
Werkzaamheden inhuur presentatie	4.488	0
Accountant	4.250	3.750
Overige	10.973	15.594
	21.918	59.308
Te betalen personeelskosten		
Salarissen	0	615
Vakantiegeld	31.641	27.768
Vakantiedagen	26.190	21.913
	57.831	50.296

Te betalen kosten betreffen de verwachte kosten waarvoor de facturen op 31 december 2018 nog niet waren ontvangen. Het bedrag is lager dan 2017, voornamelijk vanwege de laatste facturen van Van Schaik in 2017 voor de renovatie van Heintje Hoekssteeg 26. De te betalen posten in 2018 bestaan uit kosten voor de inhuur voor presentatie werkzaamheden. Daarnaast 50% van de kosten van de accountant voor de controle van 2018 en overige kosten. Voor alle bedragen opgenomen ultimo 2018 zijn de facturen inmiddels ontvangen. Te betalen personeelskosten zijn toegenomen, vanwege hoger vakantiegeld door meer personeel ultimo 2018 en de indexatie van de salarissen. Daarnaast zijn minder vakantiedagen opgenomen, waardoor de reservering hiervan is gestegen.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN VERPLICHTINGEN

Er is een verplichting uit een huurovereenkomst voor 5 jaar met de Stichting Amsterdam Museum. Het gaat om de huur van het depot, gelegen aan de Back-Upstraat 4, 1033 NX te Amsterdam met een totale jaarlijkse huurprijs voor 2019 van: € 15.000,-.

Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2018

BATEN	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Inkomsten			
Publieksinkomsten en entreegelden			
Entree	596.791	583.600	572.110
Entree Museumkaart	134.764	160.000	183.580
Entree I Amsterdam card	83.252	80.000	81.990
Totaal Publieksinkomsten	814.808	823.600	837.680
Overige inkomsten			
Giften, donaties en legaten	1.100	5.000	1.000
Opbrengst bijeenkomsten	8.490	8.500	5.925
Netto inkomsten horeca	31.131	54.500	44.204
Netto Inkomsten museumwinkel	38.714	30.000	31.080
Contributies van Vrienden	11.144	8.000	7.467
Rentebaten	280	0	1.139
Projectsubsidies en overige inkomsten	137.883	28.500	77.369
Verkoop rondleidingen	21.120	0	23.332
Totaal van de overige inkomsten	249.863	134.500	191.515
Subsidies			
Gemeente Amsterdam Kunstenplan budgetsubsidie	583.008	574.959	574.959
Totaal van de baten	1.647.679	1.533.059	1.604.154

De realisatie van de publieksinkomsten zijn circa € 8.800 lager dan begroot, vanwege de lagere bezoekersaantallen. Er is een toename zichtbaar op de categorie entree (aangezien er geen afname is geweest van volbetalende bezoekers) en entree met een I Amsterdam card. De inkomsten voor bezoek met een museumkaart is flink gedaald ten opzichte van 2017 en de begroting. De daling van het gerealiseerde bedrag bestaat enerzijds uit de daling van het bezoek met een Museumkaart (daling van 16% t.o.v. 2017) en anderzijds een daling van de vergoeding voor het bezoek met een Museumkaart (daling van 8% t.o.v. 2017). Voornamelijk op giften en horeca zijn de baten lager ten opzichte van de begroting. Het grootste verschil betreft de horeca, vanwege een lagere omzet in 2018. Eind 2018 zijn er ingrepen gedaan ter verhoging van de omzet; de kaart is versimpeld en de personeelskosten zijn naar beneden gebracht. In 2019 zullen de volgende ingrepen nog gedaan worden: de sfeer in het café wordt verhoogd, de vindbaarheid verbeterd en er zal gewerkt worden aan het verbeteren van het ondernemerschap. In 2019 zal zichtbaar worden of dit effect zal hebben. Een klein deel van dit lagere resultaat kan gecompenseerd worden uit de hogere netto inkomsten uit de museumwinkel.

De projectsubsidies en overige inkomsten bestaan uit: subsidie van het V-fonds voor Voices of Tolerance (€ 42.500), subsidie vanuit het Vergezicht van het Amsterdam Museum voor Voices of Tolerance (€ 21.400), gedeclareerde kosten voor Feest! aan Catharijne Convent (€ 24.900), kosten 2018 voor ProgrammaLAB voices (€ 6.700), gesubsidieerd vanuit het AFK en een bijdrage voor de tentoonstelling Familie (€ 5.000). Deze inkomsten worden gebruikt om de kosten van de verschillende projecten te dekken.

Tegenover de inkomsten voor de verkoop van rondleidingen staan kosten voor rondleiders van circa € 16.500.

LASTEN	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2018	2018	2017
	€	€	€
Personeel			
Salarissen en sociale lasten	882.269	872.850	741.053
Pensioenlasten	65.055	50.000	45.736
Inhuur personeel	68.905	25.000	139.326
Rondleiders	16.597	0	0
Opleiding, training en ontwikkeling	8.754	8.000	8.205
Overige personeelskosten	23.314	24.000	22.796
	_____	_____	_____
Totale personeelskosten	1.064.894	979.850	957.117
	=====	=====	=====

De lasten salarissen en sociale lasten zijn circa € 79.000 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een aantal voor- en nadelen. Er zit een bedrag van € 30.000 aan inhuur personeel welke gedekt wordt uit subsidie voor Voices of Tolerance. Daarentegen is er een nieuwe senior conservator religieus erfgoed aangenomen welke niet was begroot. In de begroting van salarissen was in 2018 € 59.000 aan personeelskosten voor horeca opgenomen, dit is lager uitgevallen (€ 33.300). De rest van het horecapersoneel is ingehuurd. Daarnaast zijn er een aantal personeelwisselingen geweest in 2018 die tot wijziging van uren en inschaling hebben geleid, zowel voordelig als nadelig ten opzichte van de begroting. Naast de salarissen zit ook de ziekteverzuimverzekering in deze post en is € 16.000 lager uitgevallen vanwege aanpassingen in het contract.

Vanwege de totale stijging van de salarissen stijgen de pensioenlasten naar rato mee en bedragen deze circa € 1.700 meer dan begroot.

Het grootste tekort t.o.v. de begroting van de personeelskosten is bij inhuur van personeel en bedraagt € 43.900 en valt te verklaren door drie grote mutaties:

- Voor horeca was geen inhuur begroot, dit is bij salarislasten bespaart en voor € 21.500 zichtbaar in de uitgaven bij inhuur. Het totaal van de kosten voor horeca personeel (€ 45.800) valt hiermee binnen de begroting van € 59.000,
- Vanwege een ziektegeval binnen het team van de interne dienst zijn de uitgaven voor de inhuur van Interne Dienst medewerkers € 18.500, dit is € 8.500 hoger dan begroot. Hier staat een vergoeding voor de zieke werknemer tegenover (€ 14.000),
- De inhuur voor presentatie komt uit op € 14.000 hoger dan begroot, welke deels gedekt kunnen worden aan de inkomsten vanuit Nieuw Leven voor een bijdrage voor de Familietentoonstelling.

De kosten voor rondleiders (€ 16.600) zijn niet begroot in 2018, hiertegenover staan dekkende inkomsten voor de rondleidingen, de netto opbrengst hierop bedraagt circa € 4.500.

Bij Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder waren in 2018 gemiddeld 15,5 personeelsleden werkzaam, berekend op fulltimebasis (2017: 13,2).

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Huisvesting			
Dotatie voorziening groot onderhoud	146.500	146.500	146.500
Schoonmaak	70.054	66.000	66.006
Verzekeringen gebouw	26.951	28.000	26.391
Energie	20.887	24.750	19.136
Beveiliging	29.597	28.000	28.773
Klein onderhoud	9.311	15.000	13.747
Belastingen	6.829	17.550	6.034
Water	1.469	2.000	2.425
Heintje Hoekssteegpanden	2.112	1.500	2.081
Overige huisvestingskosten	12.654	8.000	8.837
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totale huisvestingskosten	326.364	337.300	319.929
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De huisvestingslasten zijn circa € 10.900 lager dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat de kosten voor belastingen lager zijn, vanwege een lagere WOZ waarde en hierdoor lagere kosten voor onroerend goed belasting en rioolheffing. De begroting 2019 is hier inmiddels op aangepast. De kosten van schoonmaak is vanwege indexatie hoger uitgevallen, in 2019 is het aantal uren aangepast waardoor we weer binnen de begroting verwachten uit te komen. In de kosten van overige huisvestingskosten zitten kosten voor opslag van boeken en gidsen van € 6.000, dit was niet volledig begroot vandaar een overschrijding hierop.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Algemene kosten			
Administratiekantoor	20.650	20.000	19.650
Porto, telefoon en ICT	12.573	13.400	15.542
Accountant	8.500	7.500	11.145
Aanschaf kantoorinventaris en PC's	2.171	0	10.008
Vergader- en bestuurskosten	836	1.500	7.724
Representatie	4.450	1.800	5.163
Kantoorbenodigdheden, drukwerk	5.598	4.000	4.943
Contributies	4.409	3.400	4.054
Rente- en bankkosten	6.801	4.000	4.282
Onderhoud kantoorinventaris	2.323	4.500	2.663
Overige algemene kosten	2.192	1.000	1.991
Advieskosten	5.954	2.500	1.800
Reis- en verblijfkosten	4.585	1.000	1.203
Abonnementen, documentatie	313	700	907
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal algemene kosten	81.355	65.300	91.074
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De algemene kosten zijn op diverse posten onder- en overschreden. De advieskosten zijn hoger dan begroot vanwege een investering voor het werven van nalatenschappen. De reis- en verblijfkosten zijn hoger dan begroot vanwege een dienstreis van de directrice naar New York.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Collectie			
Totale collectiekosten	16.689	22.000	24.186

Er is in 2018 minder out-of pocket uitgegeven ten behoeve van de collectie omdat er in 2018 geen restauratieprojecten zijn ingezet. Daarbij is de koers voor de komende jaren gericht op registratie en onderzoek van de collectie. Het museum heeft structureel geïnvesteerd in versterking van het team, niet alleen met een nieuwe conservator maar ook met uitbreiding van de functie behoud en beheer.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Marketing			
Totale publiciteitskosten	24.339	24.000	21.143

De publiciteitskosten zijn in lijn met de begroting.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Educatie, tentoonstellingen en activiteiten			
Educatie en scholenaanbod	60.517	32.500	53.316
Audiotour	37.888	40.000	36.514
Tentoonstellingen algemeen en op naam	12.774	4.500	24.021
Kerst op Solder	0	1.000	22.873
Museumn8	3.863	1.000	3.985
Overige activiteiten	7.052	7.500	3.598
Kosten concerten, missen en evenementen	1.196	4.000	3.064
Sint Nicolaas op Solder	0	1.000	34
Totaal educatie, tentoonstellingen en activiteiten	123.290	91.500	147.405

Het budget voor educatie, tentoonstellingen en activiteiten wordt op een aantal budgetten overschreden, hier staan ook hogere inkomsten tegenover. De overschrijdingen bestaan uit, educatie voor € 35.000 kosten voor Voices of Tolerance, welke voor € 35.000 gedekt worden uit overige inkomsten. Daarnaast staan op dit budget de kosten voor Feest! totaal € 25.400 welke voor € 24.900 gedekt worden uit inkomsten vanuit Catharijne Convent. Ook staan er inkomsten (€ 2.000) tegenover de kosten van Museumnacht. In de tentoonstellingen algemeen en op naam staan de kosten voor de tentoonstelling 'Familie' (€ 5.100), de overschrijding kan grotendeels gedekt worden uit de bijdrage die we hiervoor hebben ontvangen € 5.000.

Amsterdam, 27 maart 2019

Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder,

mw. drs. B.S.H.H. Büchner, de bestuurder
(origineel exemplaar is getekend)

Prestatieverantwoording 2018

Prestatieafspraken	Amsterdam		Begroting	Totaal	Gerealiseerd	
	Museum	Bijbels Museum	2018 Ons' Lieve Heer op Solder		2018 Ons' Lieve Heer op Solder	2017 Ons' Lieve Heer op Solder
<u>Eigen programmering</u>						
Aantal activiteiten	25	12	12	49	19	16
Aantal bezoekers	477.500	42.500	110.000	630.000	114.069	119.677
<u>Internationale activiteiten</u>						
Aantal activiteiten	2			2	-	-
Aantal bezoekers	NB			NB	-	-
<u>Buurtgerichte activiteiten</u>						
Aantal activiteiten	3			3	-	-
Aantal bezoekers	18.000			18.000	-	-
<u>Digitale activiteiten</u>						
Aantal activiteiten	21	2	5	28	6	6
Aantal bezoekers	99.375	9.938	23.188	132.500	11.558	17.469
<u>Langdurende talentontwikkeling</u>						
Aantal deelnemers	5.000		1.050	6.050	858	700
<u>Schoolgebonden activiteiten binnen A'dam</u>						
Aantal lessen PO	184	59		243	21	19
Aantal lessen VMBO	65			65	2	-
Aantal lessen VO	147		70	217	9	53
Aantal lessen S(V)O	10			10	1	-
Aantal deelnemers PO	1.700	1.000		2.700	267	291
Aantal deelnemers VMBO	980			980	64	-
Aantal deelnemers VO	2.199		1.050	3.249	212	800
Aantal deelnemers S(V)O	150			150	40	-
<u>Schoolgebonden activiteiten buiten A'dam</u>						
Aantal lessen PO					5	
Aantal deelnemers PO					75	
Aantal lessen VMBO					7	
Aantal deelnemers VMBO					206	
Aantal lessen VO	342		163	505	97	236
Aantal deelnemers VO	5.131		2.450	7.581	2.718	3.544

Overige toelichtingen

Bezoldiging bestuur en Raad van Toezicht

Conform de vrijstelling van BW 2:383 (RJ 640.413) is de bezoldiging bestuurders achterwege gelaten omdat de opgave herleid kan worden tot één enkele natuurlijke persoon.

De Raad van Toezicht leden ontvangen geen bezoldiging. Kosten die ten behoeve van het uitoefenen van de functie zijn gemaakt, kunnen op declaratiebasis worden vergoed.

Nevenfuncties Raad van Toezicht

Max Meijer – venoot TiMe Amsterdam

Toezichthouder sinds 1 oktober 2014

-Lid bestuur Shinkichi Tajiri Stichting

Eric Holterhues – directeur Oikocredit Nederland

Toezichthouder / voorzitter sinds 1 januari 2017

- Vicevoorzitter Raad van Toezicht Stichting Stadsschouwburg Utrecht
- Lid van de Raad van Toezicht van de Gerrit Rietveld Academie tevens lid van de auditcommissie
- Lid van de Kring van vaste adviseurs van de Raad voor Cultuur
- Lid van de Financiële Adviesraad van de Nederlandse en Vlaamse Regio van de Jezuiten
- Lid van de Adviesraad van Tijdschrift Boekman

Diederik Slot – directeur Porticus Nederland

Toezichthouder sinds 1 januari 2017

- Lid van de Raad van Toezicht van het Psoriasis Behandelcentrum Midden Nederland
- Lid bestuur Porticus België
- Lidmaatschap van Lions Club Renkum

Evita Fleur Fiévez – Stoop - cmo Benelux IBN

Toezichthouder sinds 1 maart 2018

Sevil Karadag – Attouney at Law / Owner Karadag Advocatuur

Toezichthouder sinds 1 maart 2018

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Op de volgende pagina is de controleverklaring van CROP registeraccountants opgenomen.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de bestuurder en Raad van Toezicht van Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder te Amsterdam alsmede de Stichting Amsterdam Fonds voor de Kunst

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen geconsolideerde jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de geconsolideerde jaarrekening 2018 van Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 Organisaties-zonder-winststreven (RJ 640);
- zijn de in deze geconsolideerde jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de aan de subsidie verbonden verplichtingen zoals vastgelegd in de subsidiebeschikking van Stichting Amsterdam Fonds voor de Kunst met referentienummer: 2016.0134 in het kader van de Regeling vierjarige subsidies AFK 2017-2020.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december 2018;
2. de geconsolideerde staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Meerjarige Subsidies AFK Kunstenplanperiode 2017-2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Museum Ons' Lieve Heer op Solder zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de geconsolideerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de geconsolideerde jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 Organisaties-zonder-winststreven en het Handboek Verantwoording Meerjarige Subsidies 2017-2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 Organisaties-zonder-winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de geconsolideerde jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 Organisaties-zonder-winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en toezichthoudend orgaan voor de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 Organisaties-zonder-winststreven. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de geconsolideerde jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals het Handboek Verantwoording Meerjarige Subsidies 2017-2020. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de geconsolideerde jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de geconsolideerde jaarrekening.

Het toezichthoudend orgaan is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Meerjarige Subsidies AFK Kunstenplanperiode 2017-2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de geconsolideerde jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze geconsolideerde jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de toezichhoudend orgaan onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Nieuwegein, 27 maart 2019

CROP registeraccountants

Origineel getekend door:

ir. A.K.A. Aartsen RA